

Helsingkiläisten koulutustaso noussut ripeästi

Helsingforsbornas utbildningsnivå har stigit raskt

Timo Äikäs

Helsingin, pääkaupunkiseudun ja Helsingin seudun kuntien asukkaiden koulutustaso on korkea. Lähes kaikkien seudun kuntien asukkaiden koulutustaso ylittää koko maan keskimääräisen tason. Vaikka Helsingissä koulutustaso on yleisesti ottaen korkea, on väestöstä myös melko suuri osa pelkästään yleissivistävän koulutuksen varassa. Tilanne on ollut tällainen jo vuosia. Pitemmän ajan muutostrendinä Helsingissä on ollut naisten koulutustason pitkään jatkunut voimakas nousu. Alueelliset koulutustasoerot ovat Helsingissä suuria. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus vaihtelee peruspiireittäin 11 ja 49 prosentin välillä. Kirjoituksen tilastotiedot koskevat pääosin vuotta 2003.

Koulutustason nousu ollut merkittävää

Suomessa 1960-luvulla alkanut vahva panostus nuorten oppilaitosmuotoiseen koulutukseen näkyy väestön koulutustason erittäin nopeana kohoamisena 1970-luvulta lähtien. Erityisen ripeää on ollut naisten koulutustason nousu.

Helsingin väestön koulutustaso kokonaisuudessaan on noussut merkittävästi. Kun vuonna 1970 Helsingissä 15 vuotta täyttäneistä 63 prosenttia oli

Utbildningsnivån är hög bland invånarna i Helsingfors och Helsingforsregionen. I nästan alla kommuner i Helsingforsregionen har invånarna högre genomsnittlig utbildning än i Finland som helhet. Men trots att utbildningsnivån allmänt taget är hög i Helsingfors finns det ett ganska stort inslag lågt utbildade med bara grundskola eller motsvarande skolbakgrund. Läget har varit detsamma i många år redan. Skillnaderna i utbildningsnivå stadsdelar emellan är stora: andelen invånare med högskoleutbildning varierar mellan 11 och 49 procent beroende på distriktet. En tydlig långsiktig förändring har varit den starka stegringen i utbildningsnivå bland kvinnor i Helsingfors. Statistiken i föreliggande artikel gäller i huvudsak året 2003.

Betydande stegring i utbildningsnivån

I statistiken tar sig den stora satsning på undervisning vid läroinrättningar som inleddes på 1960-talet uttryck i brant stigande utbildningskurvor på 1970-talet. I synnerhet bland kvinnor har skolningsnivån stigit snabbt.

År 1970 saknade 63 procent av de 15 år fyllda skolning efter den grundläggande utbildningen, men i

vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa, oli vastaava osuus vuoden 2003 lopussa enää 32,3 prosenttia. Vastaavasti tutkinnon suorittaneiden osuus on noussut vajaasta 37 prosentista lähes 68 prosenttiin samana ajanjaksona. Muualla Suomessa perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus on noussut Helsinkiä nopeammin. Pitkällä aikavälillä 1970–2003 ero tutkinnon suorittaneiden osuudessa Helsingin ja koko maan välillä on kaventunut viidellä prosenttiyksiköllä.

Tilastokeskuksen uudistettua koulutusluokitusta on käytetty vuoden 1998 tilastoista lähtien. Oheiseen taulukkoon on koottu pääkaupunkiseudun kuntien ja koko maan koulutusrakenteet vuosilta 1998–2003. Tutkinnon suorittaneisiin luetaan kaikki perusastetta korkeammat tutkinnot. Korkea-asteeseen kuuluvat alin korkea-aste, alempi korkeakouluaste, ylempi korkeakouluaste ja tutkijakouluaste. Keskiasteeseen kuuluvat ylioppilastutkinnot, 1-2-vuotiset ammatilliset tutkinnot, ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot.

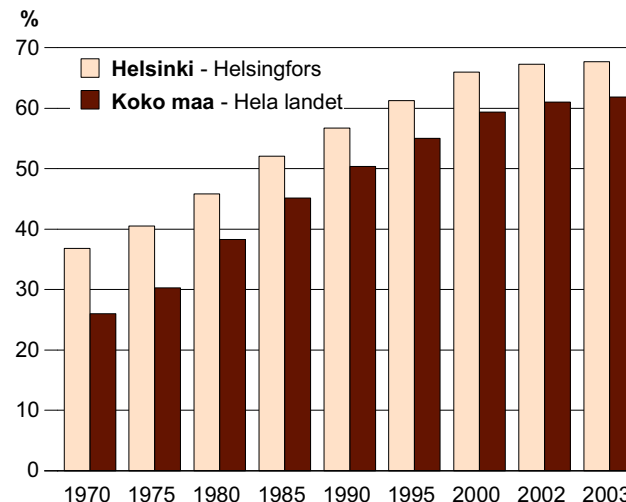
Koska Suomessa nuoret ovat selvästi paremmin koulutettuja kuin vanhemmat ikäluokat, kokonaiskoulutustaso on noussut jatkuvasti.

Pääkaupunkiseudun kunnat ovat jo pidempään olleet koulutustason suhteen seuraavassa järjestyksessä: Kauniainen, Espoo, Helsinki, Vantaa. Tämä pätee riippumatta siitä millä indikaattorilla asiaa tarkastellaan. Kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa koulutustaso on koko maata korkeampi. Vuosien 1998 ja 2003 aikana tapahtuneessa kehityksessä voidaan nähdä seuraavia piirteitä:

- Vuosina 1998–2003 perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus pääkaupunkiseudun kunnissa kasvoi vähemmän kuin koko maassa. Koko maassa osuus nousi 4,2 prosenttiyksikköä. Pääkaupunkiseudulla tutkinnon suorittaneiden osuus kasvoi 1998–2003 seuraavasti: Helsinki 3,3, Vantaa 3,0, Espoo 3,0 ja Kauniainen 1,3 prosenttiyksikköä.

Kuvio 1. Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneestä väestöstä Helsingissä ja koko maassa 1970–2003

Figur 1. Andelen 15 år fyllda som avlagt examen efter den grundläggande utbildningen i Helsingfors och hela landet 1970–2003

slutet av år 2003 bara 32 procent. Andelen personer med examen efter grundstadiet växte alltså från 37 procent till 68 procent. I övriga Finland växte andelen personer med examen efter den grundläggande skolläroningen snabbare än i Helsingfors, så skillnaden mellan Helsingfors och övriga Finland i andelen personer med examen efter grundskolan minskade med fem procentenheter under denna tid.

Sedan 1998 har Statistikcentralens nya utbildningsklassificering tillämpats på statistiken. Vidstående tabell visar befolkningens utbildningsstruktur i Huvudstadsregionens kommuner och i hela landet åren 1998–2003. Som examen räknas alla examina efter den grundläggande utbildningen inklusive mellanstadiet, dvs. olika examina från yrkesläroanstalter och gymnasier. Högre examina omfattar examina från yrkeshögskolor, högskolor, universitet.

Eftersom de yngre åldersklasserna i Finland är klart bättre utbildade än de äldre har den allmänna utbildningsnivån stigit oavbrutet.

Väestön koulutusrakenne pääkaupunkiseudun kunnissa ja koko maassa 1998–2003

Befolkningens utbildningsstruktur i Huvudstadsregionens kommuner och i hela landet åren 1998–2003

Alueet Område	Vuodet År	15-vuotta täyttäneet 15 år fyllda	Tutkinnot yhteensä Andel med Examen	Väestö koulutusasteen mukaan Befolkning enligt utbildningsnivå			
				Korkea-aste Högskolenivå	Keskiaste Mellannivå	Enintään perusaste	Koulutustaso- mittain
				%			
Helsinki Helsingfors	1 998	462 329	64,4	31,8	32,5	35,6	339
	1 999	467 124	65,2	32,4	32,8	34,8	345
	2 000	471 692	66,0	32,8	33,2	34,0	351
	2 001	476 082	66,7	33,3	33,4	33,3	357
	2 002	476 570	67,3	33,6	33,7	32,7	361
	2 003	477 008	67,7	33,9	33,8	32,3	366
Espoo Esbo	1 998	161 343	69,3	39,0	30,2	30,7	396
	1 999	165 366	70,0	39,6	30,5	30,0	402
	2 000	168 310	70,7	40,0	30,7	29,3	407
	2 001	171 212	71,1	40,4	30,8	28,9	412
	2 002	175 275	71,7	40,8	31,0	28,3	416
	2 003	177 684	72,3	41,2	31,1	27,7	421
Vantaa Vanda	1 998	137 836	60,0	25,8	34,1	40,0	287
	1 999	140 211	60,8	26,2	34,6	39,2	292
	2 000	142 093	61,5	26,5	35,0	38,5	296
	2 001	143 618	62,0	26,6	35,3	38,0	300
	2 002	145 520	62,5	26,9	35,6	37,5	303
	2 003	147 654	63,0	27,4	35,7	37,0	308
Kauniainen Grankulla	1 998	6 769	78,2	51,9	26,4	21,8	510
	1 999	6 745	78,6	52,5	26,1	21,4	516
	2 000	6 693	79,3	52,9	26,4	20,7	521
	2 001	6 704	79,0	53,4	25,6	21,0	525
	2 002	6 727	79,5	53,6	25,9	20,5	527
	2 003	6 740	79,5	54,1	25,4	20,5	531
Koko maa Hela Finland	1 998	4 208 501	57,7	22,5	35,2	42,3	268
	1 999	4 228 301	58,5	22,9	35,6	41,5	273
	2 000	4 244 782	59,4	23,3	36,1	40,6	278
	2 001	4 263 314	60,2	23,7	36,5	39,8	283
	2 002	4 279 286	61,0	24,2	36,8	39,0	289
	2 003	4 299 635	61,9	24,6	37,2	38,1	294

Lähde: Tilastokeskus, kaupunki- ja seutuindikaattorit ja StatFin-tilastopalvelu.

Källa: Statistikcentralen, stads- och regionindikatorerna och statistiktjänsten StatFin.

■ Korkea-asteen tutkintojen suorittaneiden osuus kasvoi vuosina 1998–2003 sekä Helsingissä, Espoossa että Kauniiaisissa 2,1–2,2 prosenttiyksikköä eli koko maan (2,1) tasoa. Vantaalla jäätin pienempään kasvuun (1,6).

Sedan många år har kommunerna i Huvudstadsregionen haft följande inbördes ordning i utbildningsnivå: Grankulla, Esbo, Helsingfors och Vanda. Detta gäller oavsett vilken indikator som tillämpas. Och samtliga har högre allmän utbildningsnivå än Finland som helhet.

Kaikkien perusasteen jälkeisten tutkintojen suorittaneiden osuudessa ero Helsingin ja koko maan välillä on kaventunut, sen sijaan korkea-asteen tutkinnoissa (vuodesta 1998 lähtien) Espoon ja Kauniaisten osuudet ovat nousseet koko maata enemmän, Helsingissä nousu oli koko maan tasoa.

Helsingissä korkean asteen tutkintoja suorittaneita oli vuonna 2003 kolmannes väestöstä (33,9 %), kun koko maassa vastaava osuus oli neljännes (24,6 %). Helsingissä korkean asteen tutkintoja suorittaneiden lukumäärä oli 161 636.

Selvästi korkein koulutustaso Suomessa on Kauniaisissa. Helsingin seudun koulutetuimmat kunnat ovat samalla koko Suomen parhaiten koulutettujen kuntien joukossa, Kauniaisen lisäksi Espoo, Helsinki ja Kirkkonummi (ks. kuvio 2). Kymmenen kärjessä-listalla Oulu ohitti Helsingin jo edellisenä vuonna (2002). Vuonna 2003 Pirkkala ohitti Kirkkonummen.

Tampereella 20 vuotta täyttäneiden koulutustaso on koulustasomittaimen mukaan 338 ja Turussa 321.

Kuviossa 2 koulutustason osoittimena on käytetty väestön koulutustasomittainta. Kuviosta ilmenee myös tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä.

Helsingin koulutusrakenteessa omat piirteensä

Vuoden 2003 lopussa perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneita oli Helsingissä kaikkiaan 322 860 eli 67,7 prosenttia 15 vuotta täyttäneistä oli tutkinnon suorittaneita. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,4 prosenttiyksikköä. Koko maassa perusasteen jälkeisiä tutkintoja suorittaneiden osuus oli 61,9 prosenttia vuoden 2003 lopussa. Tutkinnon suorittaneita oli maassa yhteensä lähes 2,7 miljoonaa.

Helsingissä niiden henkilöiden määrä, jotka eivät ole suorittaneet perusasteen eli peruskoulu-, kansakoulu-, kansalaiskoulu- tai keskikoulututkinnon jälkeen mitään muuta tutkintoa, oli 154 148 eli 32,3 prosenttia 15 vuotta täyttäneistä.

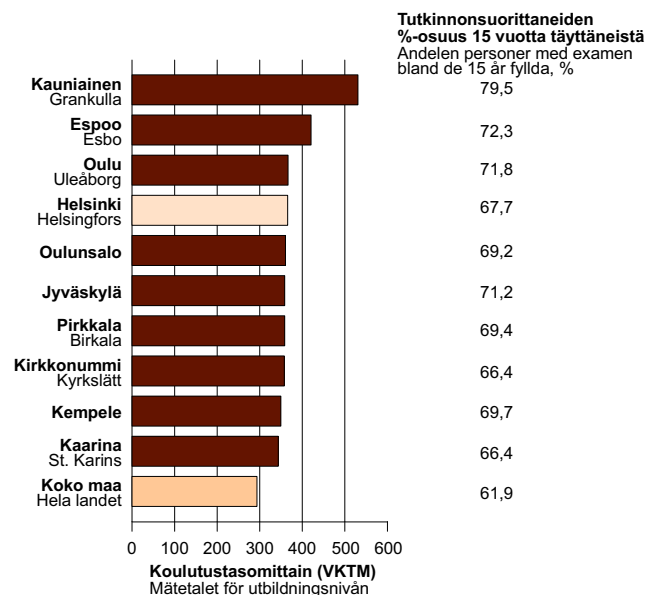
Utvecklingen mellan åren 1998 och 2003 visar följande särdrag:

- Andelen personer med examen efter den grundläggande utbildningen växte långsammare än i hela landet. I hela landet växte andelen med 4,2 procentenheter. I Huvudstadsregionens kommuner växte andelen enligt följande: Helsingfors 3,3 procentenheter, Vanda 3,0, Esbo 3,0 och Grankulla 1,3 procentenheter.
- I Helsingfors, Esbo och Grankulla växte andelen personer med examen på högre nivå med mellan 2,1 och 2,2 procentenheter, dvs. ungefär lika mycket som i hela landet (2,1 procentenheter). I Vanda var denna tillväxt 1,6 procentenheter.

Skillnaden mellan Helsingfors och hela landet i andelen personer med något slag av examen efter den grundläggande utbildningen har minskat. Men andelen personer med högre examen har vuxit snabbare i Esbo och Grankulla än i hela landet, medan den i Helsingfors vuxit ungefär lika snabbt som i hela landet.

Kuvio 2. Koulutustasoltaan korkeimmat kunnat Suomessa 31.12.2003

Figur 2. Finlands till utbildningsnivån högst placerade kommuner 31.12.2003

Väestön hyvää koulutustasoa voidaan pitää eräänä keskeisenä Helsingin ja Helsingin seudun pitkän aikavälin kilpailuetuna. Vaikka Helsingissä ja Helsingin seudulla koulutustaso onkin yleisesti ottaen korkea, on seudun työvoimasta kuitenkin verrattain suuri osuus pelkän yleissivistävän koulutuksen varassa. Vuonna 2002 Helsingin väestössä vain ylioppilastutkinnon suorittaneita oli lähes 70 000 eli lähes 15 prosenttia 15 vuotta täyttäneistä, kun koko maassa vastaava osuus oli selvästi pienempi eli 7 prosenttia. Yhtenä syynä tähän saattaa olla se, että nuorten koulutustilanne on Helsingissä muuta maata vaikeampi. Helsinkiläiset nuoret pääsevät lukion jälkeen jatkokoulutukseen heikommin kuin muualla maassa keskimäärin. Tampereella vain ylioppilastutkinnon suorittaneita oli vuonna 2002 väestöstä 11,7 ja Turussa 12,6 prosenttia.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita Helsingin seudulla on kuitenkin suhteellisesti selvästi enemmän kuin koko maassa. Samoin koulutustasomittaimella mitattuna Helsingin koulutustaso on maan korkeimpia.

Koulutustasoa ovat nostaneet mm. ammattikorkeakouluista valmistuneet. Tutkinnot luokitellaan samantasoisiksi kuin alemmat korkeakoulututkinnot yliopistoissa. Ensimmäiset ammattikorkeakoulututkinnot suoritettiin vuonna 1994. Helsingin seudulla on yhdeksän ammattikorkeakoulua.

Koulutuksen sukupolvierot

Nuoret ovat saaneet huomattavasti enemmän koulutusta kuin vanhempiin ikäluokkiin kuuluvat. Helsingissä eniten koulutettuja ovat 25–34-vuotiaat nuoret aikuiset. Vähiten koulutettuja ovat eläkeikäiset. Nuorten 25–34-vuotiaiden ryhmästä 40 prosenttia oli suorittanut keskiasteen ja 43,5 prosenttia korkean asteen tutkinnon eli yhteensä 83,5 prosenttia ikäryhmästä oli tutkinnon suorittaneita. Tämä on hieman pienempi osuus kuin koko maassa (84,5 %). Helsinkiläiset tästä ikäryhmästä joilla oli tutkinto, ovat kui-

År 2003 hade en dryg tredjedel (33,9 %) av befolkningen avlagt högre examen i Helsingfors, men bara en knapp fjärdedel (24,6 %) i hela landet. I Helsingfors hade 161 636 personer avlagt högre examen.

Klart högsta utbildningsnivån i hela Finland har Grankulla. Även Esbo, Helsingfors och Kyrkslätt har bland de högsta utbildningsnivåerna i hela landet (se Figur 2). Bland tio i topp gick Uleåborg om Helsingfors år 2002, och Birkala om Kyrkslätt år 2003.

Mätetalet för befolkningens utbildningsnivå var 338 i Tammerfors och 321 i Åbo. Vidstående figur utgår dels från mätetalet VKTM, som alltså räknas bland de 20 år fyllda, och dels från andelen 15 år fyllda som avlagt examen.

Särdrag i utbildningsnivån i Helsingfors

Vid slutet av år 2003 hade 322 860 personer, dvs. 67,7 procent av den 15 år fyllda befolkningen i Helsingfors avlagt någon form av examen efter den grundläggande utbildningen. Det innebar samtidigt en 0,4 procentenheters ökning från året innan. I hela landet var motsvarande andel 61,9 procent vid slutet av år 2003, och det absoluta antalet nästan 2,7 miljoner människor.

I Helsingfors hade 154 148 personer, alias 32,3 procent av invånarna ingen som helst examen efter avslutad grundläggande utbildning (som varit antingen folkskola, medborgarskola, mellanskola eller desas gemensamma motsvarighet sedan 1970-talet: grundskola).

Den goda utbildningsnivån kan ses som en av de viktigaste konkurrensfördelarna som Helsingfors och Helsingforsregionen har på lång sikt. Icke desto mindre har en rätt stor del av arbetskraften i regionen fortfarande ingen annan utbildning än den allmänbildande skolbakgrunden. År 2002 fanns det i Helsingfors bland de 15 år fyllda nästan 70 000 personer med bara studentexamen, vilket utgjorde 15 procent

Kuva | Foto: Vesa Keskinen.

tenkin suorittaneet muuta maata useammin korkeampia tutkintoja. Esim. ylempään korkeakoulututkinnon tässä ikäryhmässä suorittaneita oli 17,7 prosenttia ja vastaavasti koko maassa 10,5 prosenttia.

Helsingin ruotsinkielisestä väestöstä on 69,9 prosenttia tutkinnon suorittaneita eli jonkin verran suurempi osuus kuin koko väestöstä (67,3 %). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden kohdalla erot tulevat esiin selvemmin: ruotsinkielinen väestö 40,8 prosenttia, koko väestö 33,6 prosenttia.

Helsingissä korkea-asteen tutkinnon suorittaneen väestön osuus vaihtelee peruspiireittäin 10,9 prosentista 49,3 prosenttiin. Korkea-asteen suorittaneiden osuus seurailee melko johdonmukaisesti lukion aloitavien osuutta. Korkeakoulutus keskittyi aikaisemmin kaupungin länsiosiin, mutta viimeisen 25 vuoden aikana yleinen koulutustaso on noussut kaikkialla Helsingin alueella. Alueiden väliset erot ovat kuitenkin

av denna stora åldersgrupp. I hela landet är motsvarande andel bara 7 procent. En orsak till detta är att det är klart svårare att komma in vid utbildning efter gymnasiet i Helsingfors än i övriga Finland som helhet. År 2002 var andelen 15 år fyllda med bara studentexamen 11,7 procent i Tammerfors och 12,6 procent i Åbo.

Däremot är andelen personer med högre examen klart större i Helsingfors än i landet som helhet. Och även enligt mätetalet för befolkningens utbildningsnivå ligger ju Helsingfors högt på den finländska listan.

Den allmänna utbildningsnivån har höjts bl.a. av dem som utexaminerats från yrkeshögskolorna, vars examina klassificeras på samma nivå som lägre universitetsexamen. De första yrkeshögskolexamina avlades år 1994. I Helsingforsregionen verkar nio yrkeshögskolor.

kin melko suuret. Yleisesti ottaen korkeimman koulutustason alueet ovat etelässä ja lännessä sijaitsevia peruspiirejä.

Vuoden 2002 lopussa perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus oli korkein, 78,9 prosenttia, eteläisessä suurpiirissä. Läntisessä suurpiirissä osuus oli 70,3 prosenttia, muissa suurpiireissä osuus jäi 59-68 prosentin välille. Eteläisessä suurpiirissä oli myös kaupungin suurin korkean asteen koulutuksen saaneiden osuus (46 %). Keskisessä suurpiirissä on suhteellisesti eniten keskiasteen suorittaneita (38,6 %).

Kartassa on esitetty peruspiirien koulutustaso koulutustasomittaimen (VKTM) avulla (ks. s. 28). Koulutustasomittain on sikäli kätevä, että eri koulutusasteita ei tarvitse esittää erikseen, vaan mittain huomioi väestön eri koulutuksien lukumäärän ja painottaa ne koulutusasteen mukaan ja tiivistää tiedot yhdeksi indikaattoriksi. Korkeimmat koulutustasot ovat seuraavissa peruspiireissä: Vironniemi, Kulosaari, Lautasaari, Ullanlinna, Munkkiniemi, Tuomarinkylä, Länsi-Pakila, Kampinmalmi ja Taka-Töölö. Näissä koulutustason arvo on vähintään 450. Helsingin 33:sta peruspiiristä 29:ssa koulutusmittaimen arvo oli kokonaan keskimääräistä tasoa (289) korkeampi.

Helsingin tutkinnon suorittaneen väestön koulutusalaa ja -astetta yhdessä tarkasteltaessa nähdään, että suhteellisesti eniten korkeasti koulutettuja on valmistunut luonnontieteelliseltä alalta, jossa ylempien korkeakoulututkinnon suorittaneita on yli 54 prosenttia ja tutkijakoulutuksen suorittaneitakin lähes 15 prosenttia. Sen sijaan esim. palvelualalta valmistuneilla koulutus on ollut valtaosaltaan keskiasteen koulutusta (lähes 80 %).

Nuoremmissa ikäryhmissä koulutustasoerot suuret naisten hyväksi

Nuoremmissa ikäryhmissä tutkinnon suorittaneiden naisten osuus on selvästi miesten vastaavaa osuutta

Könsskillnader

Dagens unga har fått klart mera utbildning än de medelålders och äldre. I Helsingfors är 25–34-åringarna den högst utbildade åldersklassen, medan pensionärerna överlag har minst utbildning. Bland 25–34-åringarna hade 40 procent avlagt examen på mellannivå och 43,5 procent på högre nivå, vilket ger 83,5 procent med något slags examen efter den grundläggande utbildningen. Detta är något mindre än i landet som helhet, där andelen är 84,5 procent. Men i Helsingfors är andelen högre examina större, och år 2003 var andelen 25–34-åringar med högre högskoleexamen 17,7 procent i Helsingfors mot 10,5 procent i hela landet.

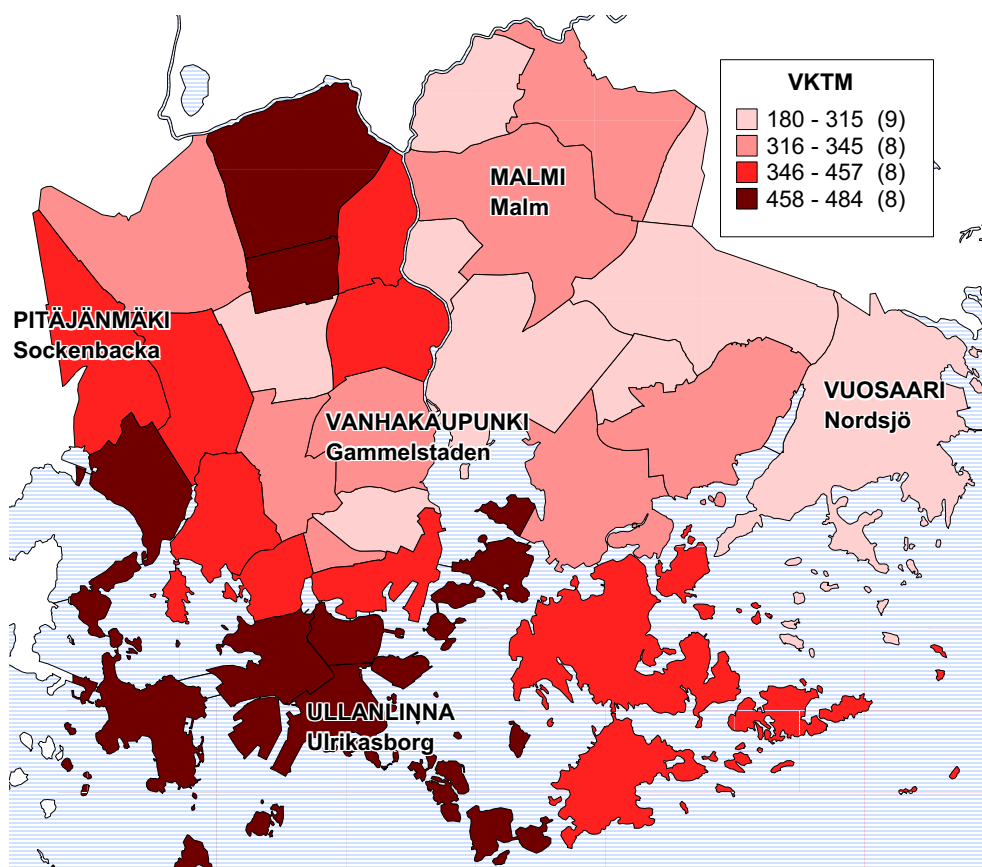
Bland hela befolkningen i Helsingfors har 67,3 procent avlagt någon form av examen efter den grundläggande utbildningen. Bland de svenskspråkiga helsingforsborna är denna andel 69,9 procent. Bland dem som avlagt högre examen är skillnaden mellan språkgrupperna tydligare: 40,8 procent bland de svenskspråkiga, 33,6 bland hela befolkningen har avlagt högre examen.

I Helsingfors varierar andelen personer med högre examen distriktsvis mellan 10,9 procent och 49,3 procent. Andelen korrelerar ganska konsekvent med andelen sextonåringar som börjar i gymnasiet. Tidigare hade stadens västra delar klart större andel högre utbildade, men under de senaste 25 åren har den allmänna skolningsnivån stigit i alla delar av Helsingfors. Ändå är skillnaderna områden emellan fortfarande rätt stora, i synnerhet mellan ytterlighetsfallen. Allmänt taget har man bästa utbildningen i distriktet i söder och väster.

Vid slutet av år 2002 var andelen personer med examen efter den grundläggande utbildningen störst i Södra stordistriktet: 78,9 procent. I Västra stordistriktet var den 70,3 procent, och i övriga delar av staden mellan 59 och 68 procent. Södra stordistriktet hade också största andelen personer med högre utbildning: 46,0 procent. Mellersta stordistriktet har

20 vuotta täyttäneen väestön koulutustaso (VKTM) peruspiireittäin Helsingissä 31.12.2002

Mätetalet för utbildningsnivån bland de 20 år fyllda i Helsingfors 33 distrikt 31.12.2002

suurempi. 1970-luvun alussa Helsingissä miehet olivat naisia koulutetumpia kaikissa ikäryhmissä. Nykyään ainoastaan vanhemmissa ikäryhmissä miesten koulutustaso on naisten koulutustasoa korkeampi. 20–44-vuotiaat naiset ovat saaneet selvästi enemmän koulutusta kuin miehet. Yli 50-vuotiaista naiset ovat selvästi vähemmän koulutettuja kuin miehet. Ero on kuitenkin vanhemmissakin ikäryhmissä kaventunut ja naiset ovat keskimäärin parantaneet asemaansa kaikissa ikäryhmissä vuodesta 1998 vuoteen 2002. Lisäksi on huomionarvoista, että vuonna 2002 naisilla oli Helsingissä suhteellisesti enemmän korkean asteen tutkintoja kuin miehillä (34,8 % vs. 32 %).

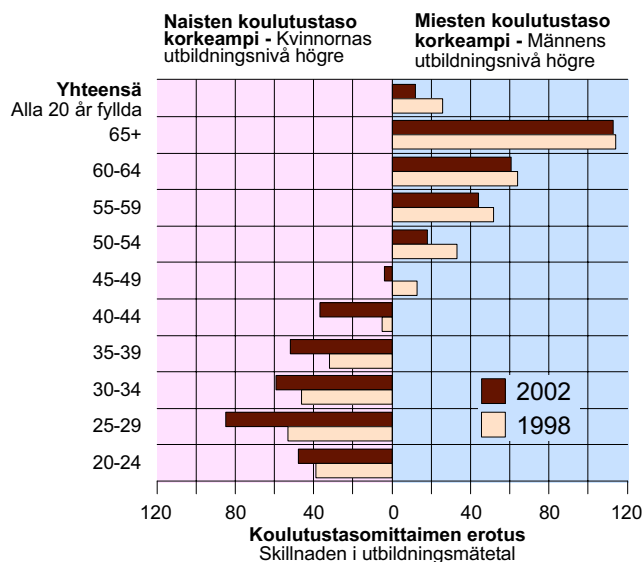
största andelen personer med examen på mellan-nivå: 38,6 procent.

Vidstående karta visar utbildningsnivån i stadens 33 distrikt enligt mätetalet för utbildningsnivån (Se sidan 28). Mätetalet är så tillvida behandligt att man inte behöver specificera de olika nivåerna. Det komprimerar folks utbildning i en enda indikator. Högsta utbildningsnivåerna finner man i följande distrikt: Estnäs, Brändö, Drumsö, Ulrikasborg, Munksnäs, Dömarby, Västra Baggböle, Kampmalmen och Bortre Tölö. Dessa har alla minst mätetalet 450. Inte mindre än 29 distrikt hade högre mätetal än medelmätetalet för hela landet, som var 289.

Kuvio 3. Naisten ja miesten koulutustasojen ero ikäryhmittäin 31.12.1998 ja 31.12.2002

Figur 3. Skillnader i utbildningsnivå mellan män och kvinnor i olika åldersgrupper 31.12.1998 och 31.12.2002

Tutkintojen koulutusaloja tarkasteltaessa havaitaan että miesten ja naisten tutkinnoissa on edelleen "perinteisiä" eroja. Selvimmin miesvaltaisia aloja olivat tekniikka (tutkinnon suorittaneista miehiä 81 %) sekä luonnontieteellinen koulutus (56 %). Selvästi naisvaltaisia aloja olivat puolestaan terveyst- ja sosi-aali-ala (tutkinnon suorittaneista naisia 86 %), kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus (82 %), humanistinen ja taideala (69 %), palveluala (62 %) sekä kaupallinen ja yhteiskuntatieteellinen koulutus (61 %).

Kansainvälisessä koulutustasovertailussa Helsinki ja muut Suomen suurimmat kaupungit sijoittuvat hyvin. Verrattaessa Urban Auditin tietojen pohjalta 32 eurooppalaisen kaupungin korkea-asteen suorittaneiden osuutta suhteutettuna kaupungin koko väestöön oli Helsinki toisena Pariisin jälkeen. Muutkin suomalaiset kaupungit olivat kärkipäässä. Kaupungit vertailuun poimittiin kolmella kriteerillä: EU-maiden

En kombinerad analys av utbildningsbransch och -nivå bland de helsingforsbor som avlagt någon form av examen visar att största andelen examina på högre nivå har avlagts inom naturvetenskaper, där 54 procent avlagt högre högskoleexamen och nästan 15 procent hade forskarutbildning. Inom servicebranscherna hade man övervägande (nästan 80 procent) avlagt examen på mellannivå.

Kvinnorna klart bättre utbildade bland de unga

I de yngre åldersklasserna är andelen personer med avlagd examen klart större bland kvinnorna än männen. Ännu i början av 1970-talet hade männen mera utbildning än kvinnorna i samtliga åldersklasser. Idag leder männen bara i de äldre åldersklasserna. Bland ända upp till 44-åringarna har kvinnorna fått klart mera utbildning än männen, men bland över 50-åringarna klart mindre. Men även i de äldre åldersgrupperna har skillnaderna minskat, och åren 1998–2002 förbättrade kvinnorna sin ställning i samtliga åldersgrupper. Bland dem som hade högre utbildning ledde kvinnorna år 2002 med 34,8 procent mot 32,0 procent bland männen.

En analys av utbildningsbransch ger vid handen att en del av de traditionella skillnaderna mellan mäns och kvinnors utbildning fortfarande lever kvar. Männen dominerar fortfarande inom teknologi (81 procent av examina) och naturvetenskaper (56 procent). Klart kvinnodominerade är hälso- resp. socialvården (86 av examina), pedagogiken och lärarutbildningen (82 procent), konst och humaniora (69 procent), service (62 procent) samt merkantil och samhällsvetenskaplig utbildning (61 procent).

Helsingfors och Finlands övriga stora städer ligger mycket väl till i en internationell jämförelse av utbildningsnivåer. En jämförelse av 32 europeiska städer, som alla ingår i EU:s fortlöpande utvärderingsprojekt Urban Audit, visar att Helsingfors näst efter Paris

pääkaupungit, kaupungit joiden väkiluku on puolesta miljoonasta miljoonaan sekä Urban Auditissa mukana olevat suomalaiset kaupungit eli Helsinki, Tampere, Turku ja Oulu.

hade största andelen invånare med utbildning på högre nivå. Även de övriga finländska städerna låg nära täten. De 32 städerna bestod av EU15-ländernas huvudstäder, en del städer av Helsingfors storleksklass (med mellan en halv och en miljon invånare), samt de övriga finländska städer som är med i Urban Audit, nämligen Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborg.

Koulutustasomittain

Väestön koulutustasomittaimen (VKTM) arvo on vuosina 1998–2003 noussut Helsingissä hieman enemmän kuin koko maassa, muissa pääkaupunkiseudun kunnissa se on noussut koko maata vähemmän. Koulutustasomittain (VKTM) on laskettu 20 vuotta täyttäneen väestön suorittamien tutkintojen koulutusteista. Mitä suurempi mittainluku on, sitä korkeampi on koulutustaso.

Väestön koulutustasomittain (VKTM). Väestön koulutustasoa mitataan perusasteen jälkeen korkeimman koulutuksen keskimääräisellä pituudella henkeä kohti. Esimerkiksi koulutustasoluku 246 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 2,5 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen. Väestön koulutustasoa laskettaessa perusjoukkona käytetään 20 vuotta täyttäneitä väestöä. Näin siksi, että monen alle 20-vuotiaan koulutus on vielä kesken. Mittaimen avulla voidaan vertailla eri alueiden välisiä koulutuseroja sekä seurata ajassa tapahtuvia muutoksia.

Mätetal för utbildningsnivå

Åren 1998–2003 steg mätetalet för befolkningens utbildningsnivå lite mera än i hela landet i Helsingfors, men lite mindre än i hela landet i Huvudstadsregionens övriga kommuner. Mätetalet uträknas på grundval av de examina som den 20 år fyllda befolkningen avlagt. Ju högre mätetal, desto högre utbildningsnivå.

Mätetalet för befolkningens utbildningsnivå motsvarar den tid som invånarna i genomsnitt tillbringar för att erhålla sin slutliga examen. Som exempel anger mätetalet 246 att genomsnittsinvånaren (bland dem som fyllt 20 år) utbildat sig 2,5 år efter avslutad grundskola. Att 20 års ålder tagits som gräns beror på att det är så många som ännu studerar före den åldern. Mätetalet gör det möjligt att mäta skillnaderna mellan olika landsändor och att följa hur läget utvecklas med tiden.

Lähteitä: | Källor:

Eurostat, Urban Audit II Database, Preliminary data.

Hyvinvointi Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsinki 2005.

Oppilaitostilastot 2003. Tilastokeskus. SVT. Koulutus 2003:5. Helsinki 2004.

Oppiva Helsinki. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 2001:21. Helsinki 2001.

Tilastokeskus: Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Tilastokeskus: Koulutustiedotot.

Tilastokeskus: Sijoittumispalvelu.

Tilastokeskus: Statfin-tilastopalvelu.

Äikäs, Timo: Väestön koulutustaso alueittain. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisujaja 2005:01.